

– визначають правила створення керівником органу досудового розслідування міжвідомчих слідчих груп на підставі постанови, погодженої з керівниками відповідних органів досудового розслідування;

– надають керівнику органу прокуратури в умовах введення в Україні або окремих її місцевостях воєнного, надзвичайного стану користуватися повноваженнями слідчого судді, передбаченими певними статтями КПК України, у випадку відсутності об'єктивної можливості їх виконання слідчим суддею;

– регламентують механізм початку досудового розслідування без реєстрації кримінального провадження у ЄРДР, в умовах введення в Україні або окремих її місцевостях воєнного, надзвичайного стану;

– визначають строки провадження НСРД, у разі припинення (скасування) в Україні або окремих її місцевостях воєнного, надзвичайного стану, якщо була відсутня об'єктивна можливість їх своєчасного здійснення;

– регламентують правила територіальної підсудності кримінальних проваджень в умовах введення в Україні або окремих її місцевостях воєнного, надзвичайного стану;

– визначають вид та порядок оформлення процесуальних документів, які містять дозвіл на проведення НСРД в умовах введення в Україні або окремих її місцевостях воєнного, надзвичайного стану.

Список використаних джерел

1. Лазукова О. В. Особливий режим досудового розслідування в умовах воєнного, надзвичайного стану або у районі проведення антитерористичної операції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09 Харків, 2018. 263 с.

Худякова Наталія Юрійвна, доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки НАВС, кандидат юридичних наук, доцент;

Данильченко Владислав Анатолійович, доцент кафедри спеціальної фізичної підготовки НАВС, кандидат наук з фізичного виховання і спорту, доцент

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ ЗАСОБАМИ ТАКТИКИ САМОЗАХИСТУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ БЕЗПЕКОВИХ ЗАГРОЗ

Умови воєнного стану суттєво підвищують вимоги до рівня професійної підготовленості працівників сектору безпеки й оборони, зокрема правоохоронців [2]. Це зумовлено розширенням спектра службових завдань, які виконують працівники Національної поліції в умовах сучасних безпекових викликів. Йдеться не лише про забезпечення публічної безпеки та порядку, а й про реагування на кризові ситуації, участь у стабілізаційних заходах, протидію диверсійним виявам, виконання завдань на деокупованих територіях, евакуаційних заходах і забезпеченні правопорядку в умовах підвищеної суспільної напруженості. За таких обставин особливої актуальності набуває проблема формування професійної готовності майбутніх правоохоронців до ефективних дій у ситуаціях підвищеного ризику, фізичного протистояння та значного психоемоційного навантаження. Водночас сучасна специфіка службової діяльності правоохоронців потребує належного рівня сформованості навичок особистої безпеки, швидкого реагування на зміну обставин і здатності діяти в умовах обмеженого часу й простору.

Аналіз практики службової діяльності правоохоронців свідчить, що недостатній рівень професійної підготовленості може призводити до помилок під час виконання службових завдань, неправомірного застосування заходів поліцейського примусу, перевищення меж необхідної оборони та неефективних дій у конфліктних ситуаціях [1; 3]. Особливо це виявляється під час затримання правопорушників, припинення агресивної поведінки, дій у натовпі або в умовах раптового нападу. Такі обставини актуалізують необхідність удосконалення професійного навчання майбутніх офіцерів поліції, зокрема шляхом посилення практичного компонента освітнього процесу та впровадження сучасних методик формування навичок тактики самозахисту. У сучасних умовах тактику самозахисту слід розглядати не лише як елемент спеціальної фізичної підготовки, а як комплексну систему професійних дій, спрямованих на забезпечення особистої безпеки правоохоронця, правомірне застосування сили й ефективне виконання службових завдань [3; 6].

У сучасному науковому дискурсі професійну готовність правоохоронця розглядають як інтегративне особистісне утворення, що охоплює систему теоретичних знань, практичних умінь і навичок, психологічних рис, ціннісних орієнтацій та мотиваційних настанов, необхідних для ефективного виконання службових завдань [8]. Водночас важливим компонентом професійної готовності працівника поліції є здатність діяти в умовах фізичного протистояння, вчасно оцінювати рівень загрози, ухвалювати

правомірні рішення та забезпечувати особисту безпеку й безпеку громадян. У цьому аспекті тактика самозахисту виконує інтегративну функцію, поєднуючи фізичний, тактичний та психологічний компоненти професійного навчання [4].

З огляду на це вагомим значення набуває тактика самозахисту як компонент професійного навчання майбутніх правоохоронців. Її зміст спрямований на формування навичок застосування заходів фізичного впливу, звільнення від захоплень, затримання та конвоювання правопорушників, використання спеціальних засобів, дій у нестандартних і конфліктних ситуаціях, а також забезпечення особистої безпеки під час виконання службових обов'язків. Особливістю тактики самозахисту є її прикладний характер і максимальна наближеність до реальних умов службової діяльності. Навчання має передбачати відпрацювання дій в умовах раптового нападу, обмеженого простору, фізичної втоми, психологічного тиску й інформаційної невизначеності. Опанування тактики самозахисту сприяє розвитку професійно важливих фізичних якостей, координаційних здібностей, швидкості реагування, стресостійкості, рішучості та психологічної готовності до дій в екстремальних умовах.

Дослідники зазначають, що ефективність формування професійної готовності майбутніх правоохоронців значною мірою залежить від практичної спрямованості освітнього процесу [5; 7]. При цьому особливого значення набуває використання практико-орієнтованих методів навчання, які передбачають моделювання реальних службових ситуацій, відпрацювання алгоритмів дій у конфліктних умовах, застосування ситуаційних завдань, рольових ігор та інтерактивних технологій професійного навчання. У процесі підготовки доцільним є використання сценаріїв, що відображають типові та нестандартні ситуації службової діяльності: затримання озброєного правопорушника, дії в умовах групового конфлікту, протидія раптовому нападу, евакуація громадян із небезпечної зони тощо. Такий підхід забезпечує не лише формування техніки виконання прийомів самозахисту, а й розвиток умінь своєчасно ухвалювати рішення, діяти в умовах браку часу, високого психоемоційного навантаження та швидкої зміни обставин.

Водночас дискусійним залишається питання щодо оптимального поєднання технічного, фізичного та психологічного компонента підготовки правоохоронців. Частина науковців акцентує на необхідності посилення фізичного складника професійного навчання, інші – переконані у пріоритетності психологічної готовності, розвитку навичок комунікації та деескалації конфліктів. У сучасних умовах найбільш обґрунтованим видається комплексний підхід, який передбачає інтеграцію фізичної, тактичної та психологічної підготовки в єдину систему формування професійної готовності майбутніх правоохоронців. Саме тактика самозахисту створює необхідні умови для поєднання зазначених компонентів у процесі професійного навчання.

Важливим аспектом є формування у курсантів мотивації до систематичного вдосконалення рівня професійної майстерності. Усвідомлення практичної значущості навичок тактики самозахисту, розуміння їх ролі у забезпеченні особистої безпеки та ефективності службової діяльності сприяє розвитку внутрішньої мотивації до професійного саморозвитку. У цьому контексті доцільним є використання сучасних педагогічних технологій, елементів професійного моделювання, змагальних методів і тренінгових форм організації занять, що дозволяють підвищити рівень залученості курсантів до освітнього процесу та сформувати стійку професійну спрямованість.

Важливою умовою ефективності професійного навчання є дотримання принципів системності, послідовності, інтегративності, зв'язку теорії з практикою, індивідуалізації та професійної спрямованості [7]. Реалізація зазначених принципів у процесі опанування тактики самозахисту сприяє формуванню стійких професійних умінь і навичок, розвитку професійної впевненості та готовності до дій у реальних умовах службової діяльності.

Отже, формування професійної готовності майбутніх правоохоронців засобами тактики самозахисту є важливим напрямом удосконалення системи професійного навчання в умовах сучасних безпекових загроз. Інтеграція практично орієнтованих методів навчання, сучасних педагогічних технологій, елементів професійного моделювання та сценарного відпрацювання службових ситуацій сприятиме підвищенню рівня професійної компетентності майбутніх офіцерів поліції, їх готовності до ефективного виконання службових завдань та забезпечення публічної безпеки в умовах воєнного стану.

Список використаних джерел

1. Бондаренко В. В. та ін. Формування професійних умінь і навичок у майбутніх правоохоронців під час фахової підготовки / В. В. Бондаренко, Н. Ю. Худякова, Ю. І. Давигора, С. В. Русанівський. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2020. № 4. С. 37–44.
2. Бондаренко В., Кисленко Д. Підвищення рівня фізичної готовності майбутніх офіцерів Збройних сил України до сучасних викликів у секторі безпеки й оборони. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*. 2024. Вип. 1 (32). С. 35–43.
3. Бондаренко В. В., Бикова Г. В., Нікітенко О. В., Буряк С. В. Тактика самозахисту як складова вдосконалення професійної компетентності правоохоронців у системі післядипломної освіти. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2024. № 1 (92). С. 71–77. DOI: [https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-1\(92\)-71-77](https://doi.org/10.32405/2309-3935-2024-1(92)-71-77)

4. Бондаренко В. В., Данильченко В. А. Удосконалення змісту спеціальної фізичної підготовки майбутніх офіцерів поліції в умовах воєнного стану. *Оперативно-бойова діяльність сил сектору безпеки і оборони в умовах воєнного стану* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 29 берез. 2024 р.). Київ : НАСБУ, 2024. С. 14–16.

5. Бондаренко В. В., Плisko В. І., Бикова Г. В., Козенко С. М., Білик В. В., Кострома І. О. Організація самостійної роботи курсантів під час опанування практично спрямованих дисциплін: психологічні та педагогічні аспекти в умовах воєнного стану. *Перспективи та інновації науки. Серія «Педагогіка»*. 2025. № 7 (53). С. 757–768.

6. Навчально-тренувальні сутички (поєдинки) та їх проведення на заняттях зі спеціальної фізичної підготовки : метод. рек. / В. А. Дідковський, В. В. Бондаренко, О. В. Кузенков та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2025. 75 с.

7. Фізична підготовка фахівців з охоронної діяльності та безпеки : навч. посіб. / [Д. П. Кисленко, В. В. Бондаренко, Н.Б. Вербин та ін.]. Київ : НУОУ, 2024. 128 с.

8. Формування техніки рукопашного бою на заняттях зі спеціальної фізичної підготовки : монографія / В. А. Данильченко, І. І. Вако ; за заг. ред. В. В. Бондаренка. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2025. 210 с.

Царьова Ірина Валеріївна, завідувач кафедри мовної підготовки ДДУВС, доктор філологічних наук, професор

ПРАВОВІ Й ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

У сучасних умовах розвитку держави питання національної безпеки України набуває особливого значення. Повномасштабна війна, інформаційні атаки, кіберзагрози та гібридні методи ведення боротьби актуалізують необхідність комплексного підходу до забезпечення державної безпеки. Одним із важливих елементів цієї системи є мовна підготовка, яка виступає не лише засобом професійної комунікації, а й чинником формування національної ідентичності, інформаційної стійкості та ефективної взаємодії у сфері безпеки й оборони. Мовна компетентність фахівців сектору безпеки та державного управління безпосередньо впливає на рівень організації службової діяльності, якість міжнародного співробітництва та протидію інформаційним загрозам. Саме тому правові та організаційні аспекти мовної підготовки потребують детального дослідження.

Сучасне безпекове середовище формується не лише у військовому чи політичному вимірах, а й у сфері комунікації. У цифровому просторі мова перетворюється на стратегічний ресурс, здатний консолідувати та дестабілізувати суспільство. Гібридні загрози, що поєднують інформаційні, психологічні, когнітивні та технологічні компоненти, дедалі частіше реалізуються через мовні та дискурсивні практики. У цих умовах лінгвістика виходить за межі традиційного опису мовних явищ і набуває статусу прикладної науки безпекового спрямування. Дослідження мовних механізмів впливу стає необхідною передумовою розроблення ефективних стратегій протидії інформаційним атакам.

Мовна підготовка є важливим складником професійної компетентності сучасного фахівця. Для працівників сектору безпеки та оборони володіння державною мовою, а також іноземними мовами, є необхідною умовою ефективного виконання службових обов'язків. Українська мова в умовах сучасних викликів виконує не лише комунікативну, а й стратегічну функцію. Вона є елементом державотворення, засобом зміцнення національної єдності та інструментом протидії інформаційній агресії. У період гібридної війни мовне питання стає складовою інформаційної безпеки держави. Особливого значення набуває підготовка фахівців, здатних працювати в міжнародному середовищі, брати участь у спільних операціях, взаємодіяти з міжнародними партнерами та аналізувати іншомовні джерела інформації. Це сприяє підвищенню обороноздатності держави та розвитку міжнародного співробітництва.

Поняття «лінгвістичної безпеки» ґрунтується на розумінні мови як соціального інструмента, що формує когнітивні моделі реальності [2, с. 618]. Через мовні засоби конструюються образи загрози, ворога, безпеки та стабільності. У межах гібридних конфліктів мова використовується для: нормалізації агресивних дій; легітимації деструктивних наративів; підриву довіри до державних інституцій; фрагментації ідентичності суспільства. Лінгвістичний аспект безпеки охоплює аналіз семантики, прагматики, метафорики, наративних структур і комунікативних стратегій, що визначають ефективність інформаційного впливу. Цифровий простір є ідеальним середовищем для реалізації гібридних загроз завдяки швидкості поширення інформації, анонімності та алгоритмічному підсиленню контенту [1]. Мовні інструменти в цьому середовищі мають низку характерних ознак: фрагментованість дискурсу, емоційна насиченість, маніпулятивна номінація, псевдоекспертність.

Правову основу мовної підготовки в Україні становлять Конституція України, закони та нормативно-правові акти у сфері освіти, державної мови та національної безпеки. Відповідно до